

METHODEN LEVENSBESCHOUWING VOOR HET VBO

Een overzicht

Uit een onderzoek van KPC Groep (zie het artikel van Jacqueline Visser en Jos Theunissen elders in dit nummer) is gebleken dat docenten levensbeschouwing in het (i)vbo zeer verschillende methoden gebruiken. Daarnaast gebruiken zij veel zelf gemaakt materiaal. Welke methoden worden door uitgevers zoal op de markt gebracht voor dit type onderwijs, door wie zijn ze geschreven, welke thema's komen er aan de orde? Een overzicht.

STANDPUNT

Inhoud en uitvoering

Met het verschijnen van *Standpunt vbo/avo* deel 3 is de versie voor vbo/avo compleet. Alhoewel ook de havo/vwo-versie van *Standpunt* een vrijwel identiek inhoudelijk concept heeft, is er nadrukkelijk differentiatie wat betreft niveau en didactische benadering. In de vbo/avo-versie wordt extra aandacht besteed aan beelddidactiek en andere mogelijkheden voor niet-cognitief leren. Er wordt een breed spectrum van gevarieerde werkvormen aangeboden, zoals rebus oplossen, foto-analyse, popsongs bekijken, advertenties bedenken, adresgids raadplegen enzovoort. In alle hoofdstukken is verdiegingsstof opgenomen met opdrachten, zodat aan leerlingen die wat verder zijn in hun ontwikkeling extra stof kan worden aangeboden. Meerdere leerroutes zijn dus mogelijk.

Standpunt voor vbo/avo is geheel in kleurendruk uitgevoerd. Foto's, tekeningen en collages zijn geïntegreerd in de opdrachten voor leerlingen.

Bij alle delen is een apart docentenboek ontwikkeld met daarin de algemene doelstellingen en de doelstellingenstructuur per hoofdstuk, een verantwoording van het model voor begripsverwerving, antwoorden op vragen en opdrachten, didactische tips en achtergrondmateriaal, en voor elk hoofdstuk dertig toetsvragen.

Inhoud deel 1

- De levensbeschouwelijke kijk
- Levensbeschouwing: antwoorden op zes kernvragen
- Uitingen van levensbeschouwing
- Het christendom als voorbeeld
- Waarom hebben mensen een levensbeschouwing nodig?
- Hoe komen mensen aan een levensbeschouwing?

Inhoud deel 2

- Levensbeschouwing en communicatie
- Het jodendom
- Natuur en milieu
- Popmuziek en taal
- De islam
- Seksualiteit
- Ethiek, wat moet ik doen?

Inhoud deel 3

- Schoonheid en uiterlijk
- Arm en rijk
- Sport
- Dood
- God
- Humanisme

Extra service voor gebruikers

Als extra service is bij de uitgever tegen kostprijs (f 25,00) een DOS-floppy disc (3,5 inch) verkrijgbaar met een uitgebreid toetsenbestand (per hoofdstuk dertig open vragen en twee of meer multiple-choice toetsen).

Telkens aan het eind van het (kalender)jaar verschijnt een docentenbrief ten behoeve van de gebruikers. In deze brief – waarin veel praktische en informatieve tips staan – is bedoeld als actuele aanvulling van het docentenboek.

Auteur en uitgever

De methode werd geschreven door Jan de Leeuw, docent aan de HKLT (Fontys-hogescholen) in Tilburg en auteur van verschillende methoden voor levensbeschouwelijke vorming. Bij de ontwikkeling van *Standpunt* werden diverse adviseurs betrokken: K. Boer, H. Schalkx, rabbijn Soetendorp (jodendom) en F. Wartna (humanisme). Tekeningen van Willem van de Nadort. De methode wordt uitgegeven bij:

DAMON
Postbus 223
5680 AE Best
tel. (0499) 39 55 34

Gegevens

Standpunt, versie vbo/avo, deel 1 (leerlingenboek)

ISBN 90-5573-261-3, f 38,00

Standpunt, versie vbo/avo, deel 1 (docentenboek)

ISBN 90-5573-262-1, f 24,00

Standpunt, versie vbo/avo, deel 2 (leerlingenboek)

ISBN 90-5573-263-x, f 38,00

Standpunt, versie vbo/avo, deel 2 (docentenboek)

ISBN 90-5573-264-8, f 24,00

Standpunt, versie vbo/avo, deel 3 (leerlingenboek)

ISBN 90-5573-265-6 (najaar '97)

Standpunt, versie vbo/avo, deel 3 (docentenboek)

ISBN 90-5573-266-4 (najaar '97)

OPEN DOEL

Inhoud en uitvoering

De methode *Open doel* is een driejarige methode voor levensbeschouwelijke en ethische vorming en richt zich in eerste instantie op i-leerlingen. De methode wordt gekenmerkt door eenvoudig en begrijpelijk taalgebruik. Bij de opbouw van opdrachten wordt steeds voldoende tijd genomen voor de opeenvolgende leerstappen. De methode heeft een uitgesproken 'doekarakter' door middel van vragen en opdrachten. Bovendien wordt in *Open doel* veel aandacht besteed aan levensbeschouwelijke communicatie, waardoor de leerlingen van elkaar kunnen leren.

De docentenhandleidingen (bij elk deel één) bevatten een verantwoording van de uitgangspunten en een samenvatting van de leertheorie die ten grondslag ligt aan deze methode. Bovendien worden de doelstellingen aangegeven, didactische tips gegeven en staan er de antwoorden op de vragen en opdrachten in. Ook staat bij iedere vraag en opdracht aangegeven tot welk niveau van beheersing van de doelstellingen wordt gestreefd. Tevens zijn extra opdrachten opgenomen die de mogelijkheid tot differentiatie bieden.

Inhoud deel 1

- Het vak levensbeschouwing
- Kijken met levensbeschouwing
- Vragen

- De zes groepen van levensvragen

Inhoud deel 2

- Wat heb je aan een levensbeschouwing?
- Waarden
- Symbolen en rituelen
- Spelen met taal
- Het christendom

Inhoud deel 3

- Waar komen levensvisies vandaan?
- Thema dood
- Islam en humanisme
- Levensbeschouwing en communicatie
- Wat moet ik doen?

Auteur en uitgever

Auteur van *Open doel* is Koos Boer, die als docent levensbeschouwing veel ervaring opdeed in het i-onderwijs.

Open doel wordt uitgegeven bij:

DAMON
Postbus 223
5680 AE Best
tel. (0499) 39 55 34

Gegevens

Open doel, deel 1 (leerlingenboek)

ISBN 90-5573-031-9, f 27,50

Open doel, deel 1 (docentenboek)

ISBN 90-5573-041-6, f 24,00

Open doel, deel 2 (leerlingenboek)

ISBN 90-5573-032-7, f 28,50

Open doel, deel 2 (docentenboek)

ISBN 90-5573-042-4, f 24,00

Open doel, deel 3 (leerlingenboek)

ISBN 90-5573-033-5, f 28,50

Open doel, deel 3 (docentenboek)

ISBN 90-5573-043-2, f 24,00

VERBAND ZIEN

Inhoud en uitvoering

Verband zien is een driejarige cursus levensbeschouwelijke en ethische vorming. In deze methode wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met de specifieke manier waarop lbo/mavo-leerlingen leren.

Inhoud deel 1

Door deel 1 loopt als een rode draad het Peter-verhaal, dat de kapstok vormt voor allerlei vraagstukken in het boek. Naast deze identificatie-figuur komt ook steeds de familie Van de Bergh aan het woord, die telkens haar christelijke visie op het vraagstuk geeft. De stof wordt steeds aangereikt in drie blokken, door middel van afwisselende opdrachten die in een apart werkboek zijn uitgewerkt. In het eerste blok worden nieuwe begrippen uitgelegd, in blok twee worden deze verwerkt en in het derde blok krijgen leerlingen handreikingen bij het maken van een overzicht over het hoofdstuk.

De titels van de afzonderlijke hoofdstukken zijn:

- Wat is een levensvisie?
- Een manier van kijken
- Levensvisies, kun je daar iets van zien?
- Waar gaat een levensvisie over?
- Wat vind je belangrijk?
- Slot

Inhoud deel 2

In deel van *Verband zien* wordt een aantal actuele thema's behandeld. Deze thema's zijn vooral gegroepeerd rond de relatie van de mens met zijn of haar medemens en omgeving. Daarbij worden geïnstitutionaliseerde levensbeschouwingen als concreet voorbeeld opgevoerd. Eventuele noodzakelijke achtergrondinformatie over bepaalde stromingen wordt alleen gegeven waar dat noodzakelijk is. Evenals deel 1 is ook dit deel opgebouwd rond een raamver telling.

De titels van de afzonderlijke hoofdstukken zijn:

- Zoekontwerp
- Muziek en levensbeschouwing
- Natuur en milieu
- Derde Wereld
- Meisjes en jongens

Inhoud deel 3

In deel 3 van *Verband zien* wordt in toenemende mate van de leerling gevraagd de eigen levensbeschouwelijke positie onder woorden te brengen. In *Verband zien* gebeurt dat steeds in relatie tot levensbeschouwelijke stromingen in onze samenleving. Hoofddoel is dat de leerling leert verschillende zoekontwerpen te herkennen en met de zoekontwerpen van anderen als oriëntatiepunt een eigen levensbeschouwelijke positie in te nemen.

De titels van de afzonderlijke hoofdstukken zijn:

- Tijd
- Rituelen
- Reclame
- Over leven en dood

Auteur en uitgever

De auteur van *Verband zien* is Willy Princen, docent levensbeschouwing. Algemeen adviseur: Fred Eijkman (HKLT/Fontys-hogescholen). De tekeningen in deze methode zijn van Willem van de Nadort.

Verband zien wordt uitgegeven bij:

DAMON
Postbus 223
5680 AE Best
tel. (0499) 39 55 34

Gegevens

Verband zien, deel 1 (tekstboek)

ISBN 90-71309-48-7, f 28,75

Verband zien, deel 1 (werkboek)

ISBN 90-71309-46-0, f 12,00

Verband zien, deel 1 (docentenboek)

ISBN 90-71309-47-9, f 24,00

Verband zien, deel 2 (tekstboek)

ISBN 90-71309-78-9, f 31,00
Verband zien, deel 2 (werkboek)
ISBN 90-71309-79-7, f 12,00
Verband zien, deel 2 (docentenboek)
ISBN 90-71309-80-0, f 24,00
Verband zien, deel 3 (tekstboek)
ISBN 90-71309-84-3, f 31,00
Verband zien, deel 3 (werkboek)
ISBN 90-71309-85-1, f 12,00
Verband zien, deel 3 (docentenboek)
ISBN 90-71309-87-8, f 24,00

BEKIJK 'T LEVEN

Inhoud en uitvoering

De methode *Bekijk 't leven* bestaat uit drie delen, telkens met een werkboek en een docentenhandleiding. Bij deel 2 is een apart verhalenboek uitgegeven: *De Vriendenclub*.

Deel 1 brengt leerlingen via eigen 'levensgebeurtenissen' in contact met christelijke en andere zingevingstradities, die ook tot uitdrukking komen in de jaarlijks terugkerende christelijke feesten.

Deel 2 handelt rond de eigen groei van de leerlingen: rond hun zoeken naar geluk en rond individuele en sociale moraal.

Deel 3 verkent het samen bestaan en de symbolen die daarvan de uitdrukking zijn: menswaardigheid, relaties, arbeid en levensovertuigingen als evenzovele vensters op God.

Auteurs en uitgever

De auteurs van deze methode zijn: Ben Swinkels, Wim Wennekes, Harrie Habets, Harrie Schalkx; allen docent levensbeschouwing in het beroepsonderwijs.

De methode wordt uitgegeven bij:

Segers Offset
Postbus 207
3100 AE Schiedam
tel. (010) 426 09 00

Gegevens

Bekijk 't leven (deel 1, leerlingenboek)
ISBN 90-70-188-546, f 24,50
Bekijk 't leven (deel 1, handleiding)
ISBN 90-70-188-554, f 33,50
Bekijk 't leven (deel 2, leerlingenboek)
ISBN 90-70-188-562, f 24,50
Bekijk 't leven (deel 2, handleiding)
ISBN 90-70-188-570, f 33,50
Bekijk 't leven (deel 3, leerlingenboek)
ISBN 90-70-188-635, f 24,50
Bekijk 't leven (deel 3, handleiding)
ISBN 90-70-188-643, f 24,50
Bekijk 't leven (verhalenboek bij deel 2)
ISBN 90-70-188-538, f 19,00

ZELF WETEN

Inhoud en uitvoering

De methode *Zelf weten* is speciaal voor i-leerlingen ontwikkeld. Kenmerkend zijn daarom de korte zinnen, korte stukjes tekst, grote variatie in werkvormen, aandacht voor de heterogene samenstelling van groepen.

De methode stelt leerlingen voor alledaagse, maar belangrijke vragen. De voorbeelden komen uit een vertrouwde omgeving: school, thuis, de vriendenkring. In didactisch opzicht is *Zelf weten* er allereerst op gericht, dat de leerlingen van elkaar leren. De methode biedt tevens een aantal informatieaders aan: grote levensbeschouwingen als humanisme, christendom, islam en hindoeïsme.

De methode kan niet alleen voor het vak godsdienst/levensbeschouwing worden gebruikt, maar ook bijvoorbeeld binnen de mentorlessen.

Zelf weten voorziet in een leergang voor twee leerjaren in de basisvorming. De thema's zijn:

- Wat is levensbeschouwing?
- Vriendschap
- Conflict
- Angst en vertrouwen
- Beelden van jezelf
- Macht
- Vrijheid

In de handleiding voor de docent staan behalve de antwoorden op de opdrachten ook lessuggesties. Verder is er per thema een toetsvoorbeeld opgenomen en is er voor de leerlingen een aantal werkbladen met extra verwerkingsopdrachten.

Auteurs en uitgever

De methode wordt uitgegeven door de Stichting IVIO te Lelystad (een samenwerkingproject tussen CPS, Hogeschool Holland en IVIO).

Voor bestellingen en meer informatie:

Stichting IVIO
Postbus 37
8200 AA LELYSTAD
tel. (0320) 27 64 11

Gegevens

Zelf weten (leerlingenboek)
ISBN 90-6121-794-6, f 34,50
Zelf weten (handleiding)
ISBN 90-6121-795-4, f 45,00

PERSPECTIEF

Inhoud en uitvoering

De methode *Perspectief* is de opvolger van *Levende Godsdienst*, en werd in samenwerking met vijftig scholen voor voortgezet onderwijs ontwikkeld. Bij de oorspronkelijke opzet van de methode zijn SLO en CPS betrokken geweest. *Perspectief* is onder medeverantwoordelijkheid van SGO Hoevelaken B.V. tot stand gekomen.

Perspectief is thematisch van opzet en is bedoeld voor godsdienstonderwijs en levensbeschouwelijke vorming in de basisvorming. De methode bestaat uit drie delen, waarvan er twee zijn verschenen. Aan de hand van thema's die ingaan op bestaanservaringen (zoals thuis, geboorte, helpen, feest, op weg) komen algemene levensbeschouwelijke vraagstukken en bijbelse inhouden aan de orde. Leerlingen krijgen daardoor inzicht in de levensbeschouwelijke dimensie van levenservaringen. Ze leren, welke betekenis godsdiensten hebben voor het

persoonlijk leven van mensen van nu en voor de samenleving as geheel. Ook worden regelmatig verschillende godsdienstige tradities met elkaar vergeleken. Wat betreft de christelijke godsdienst is *Perspectief* oecumenisch van opzet en geschreven ten behoeve van katholieke en protestantse scholen.

Per leerjaar bestaat de methode uit een leerboek en een werkboek. Het werkboek is (behalve een havo/vwo-editie) ook verkrijgbaar in vbo/mavo-editie. Daarnaast verschijnt er per leerjaar een docentenhandleiding.

Auteurs en uitgever

De eindredactie van *Perspectief* is in handen van Désiré Brokerhof en Joke Gerritsen-Swart (SGO Hoevelaken B.V.).

Perspectief is in full-colour gedrukt en wordt uitgegeven door:

SMD Educatieve Uitgevers
Postbus 63
2300 AB Leiden
tel. (071) 57 97 570

Gegevens

Perspectief (leerlingenboek, deel 1

ISBN 90-238-3497-6, f 42,50

Perspectief (werkboek vbo/mavo, deel 1

ISBN 90-238-3499-2, f 9,50

Perspectief (docentenhandleiding, deel 1

ISBN 90-238-3501-8, f 55,00

Perspectief (leerlingenboek, deel 2

ISBN 90-238-3711-8, f 42,50

Perspectief (werkboek vbo/mavo, deel 2

ISBN 90-238-3712-6, f 9,50

Perspectief (docentenhandleiding, deel 2

ISBN 90-238-3715-0, ca. f 55,00

WERELD VAN GELOVEN

Inhoud en uitvoering

De methode *Wereld van geloven* bestaat uit drie delen:

- Christendom en jodendom
- Islam, hindoeïsme en boeddhisme
- De menselijke levenscyclus (geboorte, huwelijk, sterven)

Ieder deel omvat een leerlingenboek (tevens werkboek), geïllustreerd met vooral tekeningen (zwart/wit) en een docentenhandleiding.

Auteurs en uitgever

De auteur van *Wereld van geloven* is Hedzer van der Kooi, met medewerking van Hennie Peters. De methode wordt uitgegeven door:

Wolters-Noordhoff
Postbus 58
9700 MB Groningen
tel. (050) 522 63 00

Gegevens

Wereld van geloven (leerlingenboek, deel 1)
ISBN 90-01-48204-x, f 36,25
Wereld van geloven (docentenhandleiding, deel 1)
ISBN 90-01-48207-4, f 21,25
Wereld van geloven (leerlingenboek, deel 2)
ISBN 90-01-48205-8, f 36,25
Wereld van geloven (docentenhandleiding, deel 2)
ISBN 90-01-48206-6, f 21,25
Wereld van geloven (leerlingenboek, deel 3)
ISBN 90-01-48208-2, f 38,25
Wereld van geloven (docentenboek, deel 3)
ISBN 90-01-48209-0, f 21,25

VRAGEN BIJ HET LEVEN

Inhoud en uitvoering

De algemene doelstelling van de methode *Vragen bij het leven* is: leerlingen vrij en mondig maken ten opzichte van zichzelf en van anderen met betrekking tot de levensbeschouwelijke kant van het leven. De methode bestaat uit vier samenhangende delen. Ieder deel bevat een leerlingenboek, werkboek en docentenboek.

1 Fundamenten

Behandeling van basisbegrippen als levensvragen en zinvraag om leerlingen duidelijk te maken wat een levensvisie is. Onderscheid tussen verschillende levensvisies en hun uiteenlopende functies. Aandacht voor de manieren waarop levensvisies zich in woorden en handelingen uiten; aandacht voor het ontstaan van levensvisies.

2 Christelijke levensvisie

Over de christelijke levensvisie en het belang ervan in onze samenleving. Uitvoerige behandeling van de persoon van Jezus. Hoe zoeken christenen in deze tijd in navolging van Jezus antwoorden op hun levensvragen?

3 Humanisme, islam, burgerlijke levensvisie

Bespreking van drie levensvisies: humanisme, islam en de burgerlijke levensvisie. Waarom bestaan er in onze samenleving zo veel levensvisies? Hoe kunnen mensen van verschillende levensvisies met elkaar communiceren?

4 Thema's: levensvisies in de samenleving

Afsluitend deel, waarin de belangrijkste elementen worden samengevat en toegepast op thema's uit het leven van alledag (o.a. arbeid en ethocentrisme).

Auteurs en uitgever

De auteur van *Vragen bij het leven* is Henri Rijksen. De tekeningen werden gemaakt door Willem van de Nadort.

Uitgever

Kok Educatief
Postbus 130
8260 AC Kampen
tel. (38) 339 25 55

Gegevens

Vragen bij het leven (leerlingenboek, deel 1)
ISBN 90-242-3639-8, f 29,50

Vragen bij het leven (werkboek, deel 1)
ISBN 90-242-5270-x, f 17,50
Vragen bij het leven (docentenboek, deel 1)
ISBN 90-242-3659-2, f 45,00
Vragen bij het leven (leerlingenboek, deel 2)
ISBN 90-242-5269-6, f 29,50
Vragen bij het leven (werkboek, deel 2)
ISBN 90-242-5260-2, f 17,50
Vragen bij het leven (docentenboek, deel 2)
ISBN 90-242-3739-4, f 45,00
Vragen bij het leven (leerlingenboek, deel 3)
ISBN 90-242-5170-3, f 29,50
Vragen bij het leven (werkboek, deel 3)
ISBN 90-242-5259-9, f 17,50
Vragen bij het leven (docentenboek, deel 3)
ISBN 90-242-3875-7, f 45,00
Vragen bij het leven (leerlingenboek, deel 4)
ISBN 90-242-3968-0, f 29,90
Vragen bij het leven (werkboek, deel 4)
ISBN 90-242-3969-9, f 17,50
Vragen bij het leven (docentenboek, deel 4)
ISBN 90-242-3970-2, f 45,00

KOMPAS

Inhoud en uitvoering

De methode *Kompas* kent als invulling van de kerndoelen vier inhoudsvelden:

- basisbegrippen
- levensvisies
- betekenis van levensvisies voor persoon en maatschappij
- thema's

De totale methode bestaat uit drie series leerlingenboeken, waarin deze vier inhoudsvelden telkens worden uitgewerkt. Zo ontstaan twaalf leerlingendelen, als volgt opgebouwd:

Serie I

- Levensvragen en levensvisies
- Christendom: ontstaan en kernpunten
- Jouw levensvisie
- Toekomst

Serie II

- Levensbeschouwelijk kijken
- Islam en humanisme
- Nederland en levensvisies
- Geld; gezondheid

Serie III

- Levensbeschouwelijk communiceren
- Burgerlijke levensvisie; christendom in deze tijd
- Levensvisies in onze maatschappij; jouw levensvisie
- Vreemdelingen; natuur

De twaalf delen bieden de docent de mogelijkheid een eigen programma samen te stellen: de delen van de serie zijn namelijk ook als zelfstandige leerboeken te hanteren.

De leerlingenboeken bevatten concreet lesmateriaal, inclusief opdrachten. Met het oog op differentiatie wordt er steeds onderscheid gemaakt tussen basisopdrachten en verdiepingsopdrachten. In het algemeen docentenboek staan de algemene uitgangspunten van *Kompas*. Per leerlingenboek is steeds een docentenboek beschikbaar. Deze docentenboeken bevatten de doelen van het leerlingenboek, en tevens zijn er allerlei suggesties in opgenomen voor het omgaan met de leerlingenboeken.

Auteurs en uitgever

De auteurs van *Kompas* zijn Henri Rijksen en Mieke Aarts. De methode wordt uitgegeven bij:

Kok Educatief
Postbus 130
8260 AC Kampen
tel. (038) 339 25 55

Gegevens

Kompas (Algemene handleiding)
ISBN 90-242-5095-2, f 24,50
Kompas (I,1 Basisbegrippen/II.deel)
ISBN 90-242-5100-2, f 16,50
Kompas (I,1 Basisbegrippen/handl.)
ISBN 90-242-5096-0, f 23,50
Kompas (I,2 Christendom/II.deel)
ISBN 90-242-5444-3, f 16,50
Kompas (I,2 Christendom/handl.)
ISBN 90-242-5097-9, f 23,50
Kompas (I,3 Jouw levensvisie/II.deel)
ISBN 90-242-5102-9, f 16,50
Kompas (I,3 Jouw levensvisie/handl.)
ISBN 90-242-5098-7, f 23,50
Kompas (I,4 Toekomst/II.deel)
ISBN 90-242-5103-7, f 16,50
Kompas (I,4 Toekomst/handl.)
ISBN 90-242-5099-5, f 23,50
Kompas (II,1 Basisbegrippen/II.deel)
ISBN 90-242-5211-4, f 16,50
Kompas (II,1 Basisbegrippen/handl.)
ISBN 90-242-5215-7, f 23,50
Kompas (II,2 Islam, humanisme/II.deel)
ISBN 90-242-5212-2, f 16,50
Kompas (II,2 Islam, humanisme/handl.)
ISBN 90-242-5216-5, f 23,50
Kompas (II,3 Nederland en levensvisies/II.deel)
ISBN 90-242-5213-0, f 16,50
Kompas (II,3 Nederland en levensvisies/handl.)
ISBN 90-242-5217-3, f 23,50
Kompas (II,4 Geld, gezondheid/II.deel)
ISBN 90-242-5214-9, f 16,50
Kompas (II,4 Geld, gezondheid/handl.)
ISBN 90-242-5218-1, f 23,50
Kompas (III,1 Basisbegrippen/II.deel)
ISBN 90-242-5331-5, f 16,50
Kompas (III,1 Basisbegrippen/handl.)
ISBN 90-242-5332-3, f 23,50

Kompas (III,2 Burg. levensvisie; chr.dom/II.deel
ISBN 90-242-5333-1 (in voorb.)
Kompas (III,2 Burg. levensvisie; chr.dom/handl.
ISBN 90-242-5334-x (in voorb.)
Kompas (III,3 Nederland en levensvisies/II.deel
ISBN 90-242-5335-8 (in voorb.)
Kompas (III,3 Nederland en levensvisies/handl.
ISBN 90-242-5336-6 (in voorb.)
Kompas (III,4 Vreemdelingen; natuur/II.deel
ISBN 90-242-5337-4 (in voorb.)
Kompas (III,4 Vreemdelingen; natuur/handl.
ISBN 90-242-5338-2 (in voorb.)